

ODPADY

ODBORNÝ ČASOPIS PRO NAKLÁDÁNÍ S ODPADY A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

2/2020

CENA 80 Kč / 3,20 EUR

Téma:

Zpětný odběr

Lithiové baterie s sebou nesou
při zpětném odběru rizika

- ▶ Zákaz skládkování i rozdělení poplatků ještě vyvolá velkou diskusi
- ▶ Brusel chce prosadit zavlažování polí odpadními vodami

PP
ROFI PRESS

www.odpady-online.cz

Individuální a kolektivní plnění rozšířené odpovědnosti výrobce

Výrobci některých produktů, například elektrozařízení, pneumatik, baterií či obalů, jsou odpovědní za své zboží i po skončení jeho životnosti. Tento princip se nazývá rozšířená odpovědnost výrobce, anglicky Extended Producer Responsibility.

Řada výrobků totiž pro své správné fungování obsahuje látky, jejichž únik do přírody by mohl způsobit nevratné poškození životního prostředí. Příkladem jsou zářivky, které obsahují malé množství rtuti, nebo ledničky, obsahující freonové plyny.

Rozšířená odpovědnost výrobce tak ukládá povinnost zajišťovat nebo financovat sběr a recyklaci použitých výrobků a zároveň je tímto způsobem motivuje zaměřit se na zlepšování ekodesignu jejich výrobků. Tedy konstruovat své produkty se snahou dosáhnout **co nejmenšího negativního dopadu na životní prostředí.**

CO JE KOLEKTIVNÍ SYSTÉM

Výrobce může své povinnosti, vyplývající z rozšířené odpovědnosti výrobce, plnit sám, tzv. individuálně, nebo prostřednictvím **specializované společnosti**, která bude jeho vysloužilé výrobky sbírat a postará se o jejich recyklaci. Tyto entity jsou označovány jako **autorizované společnosti, organizace odpovědnosti výrobce** nebo **kolektivní systémy**. To poslední označení je používáno v České republice pro **oblast elektrozařízení, pneumatik a baterií.**

Bohužel, pojem „kolektivní“ má v Česku historicky poněkud negativní konotace, například s tzv. nucenou kolektivizací v zemědělství v 50. letech minulého století. Účast v kolektivním systému je nicméně pro výrobce naprosto **dobrovolná** a v zásadě je to služba jako každá jiná. Tak, jako se výrobce vysavačů může rozhodnout, zda bude své výrobky vozit k zákazníkům vlastní dodávkou nebo si za tímto účelem najme externí logistickou firmu, může se rovněž rozhodnout, zda bude svoje vysloužilé vysavače sbírat sám, nebo stane-li se účastníkem kolektivního systému, který za něj vysloužilé výrobky sesbírá a postará se o jejich recyklaci.

TŘI TYPY VÝROBCŮ

Pro srovnání, v České republice v **oblasti elektrozařízení funguje pět kolektivních systémů**, které mají přibližně **tři tisíce účastníků**, tedy výrobců. **Individuálně** si plní své povinnosti **přibližně padesát výrobců.**

Někomu by mohlo připadat, že tři tisíce „výrobců“ elektrozařízení je poměrně velké číslo. Je však třeba zdůraznit, že právní definice „výrobce elektrozařízení“ je podle

Poctivý kolektivní systém je pro výrobce velmi přínosný a užitečný. Z toho důvodu je třeba věnovat výběru toho správného a odpovědného zvýšenou pozornost s přihlédnutím k jeho pověsti a dodržování právních předpisů.

zákona o odpadech značně široká. Výrobce se rozumí jak **osoba, která v Česku elektrozařízení vyrábí a pod vlastní značkou je uvádí na trh, tak osoba prodávající pod vlastní značkou elektrozařízení vyrobené jiným dodavatelem.** Výrobce ve smyslu zákona ovšem může být i **osoba, která uvádí na český trh elektrozařízení dovezené z jiného státu.**

Tyto tři typy výrobců jsou zpravidla v České republice usazeny, nicméně povinnosti výrobce se dále vztahují i na osobu usazenou v jiném státě, která prodává elektrozařízení přímo českým zákazníkům prostřednictvím komunikace na dálku (internetový prodej přes e-shopy usazené mimo ČR).

Široký rozsah pojmu „výrobce“ má své odůvodnění. Pokud by jím totiž byli myšleni pouze skuteční výrobci, kteří vyrábějí svá elektrozařízení pouze na našem území, bylo by pro české státní orgány velmi komplikované vymáhat plnění povinností po těch, kteří jsou usazení třeba ve Španělsku nebo dokonce až v Číně a své výrobky na náš trh pouze dovážejí.

JAK TO FUNGUJE

Kolektivní systém je **soukromá firma, kterou mohou vlastnit pouze výrobci elektrozařízení.** Pro založení kolektivního systému je v České republice potřeba **minimálně čtyř výrobců elektrozařízení.** Tento legislativní požadavek se však jeví jako poněkud omezující a nelogický, neboť kolektivní činností by bylo spojení už dvou výrobců. Tento princip funguje v řadě jiných zemí, například v Německu, Dánsku či na Slovensku, kde si mohou kolektivní systém založit společně již dva výrobci. Pro výrobce je účast v kolektivním systému zpravidla

časově a administrativně méně náročnou variantou než plnění individuální.

Kolektivní systém navíc provádí **sběr a recyklaci ve velkém objemu**, a dosáhne tak na **značnou úsporu finančních nákladů.** Mimo to **monitoruje legislativu a právní regulaci rozšířené odpovědnosti výrobce**, která se neustále mění a vyvíjí, své účastníky o těchto změnách informuje a vše potřebné za ně zařídí.

Kolektivní systém je **právní osobou, nejčastěji ve formě společnosti s ručením omezeným nebo akciové společnosti.** V řadě věci se nijak zvláště neliší od jiných běžných společností, ale samozřejmě vzhledem ke své činnosti má **řadu specifík.**

Činnost kolektivních systémů je regulována **zvláštním právním předpisem.** V případě kolektivních systémů pro většinu typů výrobků je tímto předpisem zákon o odpadech a v případě obalů **samostatný zákon o obalech.**

Veškerý příjem kolektivních systémů tvoří **pouze příspěvky účastníků** (výrobců), které odvádějí za jednotlivé výrobky uvedené na trh. Stát bohužel na sběr a recyklaci použitých výrobků žádným způsobem nepřispívá a ponechává tak tuto odpovědnost pouze na výrobcích.

VYPLATÍ SE PEČLIVÝ VÝBĚR

Specifická je také **odpovědnost výrobce za jeho vysloužilé výrobky.** Tato odpovědnost výrobci členstvím v kolektivním systému **nezaniká.** Pokud tedy kolektivní systém poruší pravidla při sběru nebo recyklaci vysloužilých výrobků, odpovědnost nese nejen daný kolektivní systém, ale i každý jednotlivý výrobce, který je jeho účastníkem. Této odpovědnosti se nemůže výrobce žádným způsobem zbavit.

Tento princip má své jasné a zcela logické důvody. Kdyby se výrobce odpovědnosti za své vysloužilé výrobky jednoduše zbavil účastí v kolektivním systému, mohlo by dojít k tomu, že by si vybral ten s nejnižšími příspěvky, a to bez ohledu na skutečnost, že by se mohlo jednat o kolektivní systém systematicky porušující zákony například tím, že by vysbírané výrobky místo ekologické likvidace sypal do řeky. Takto je výrobce nucen pečlivě vážit, prostřednictvím kterého kolektivního systému bude své povinnosti plnit, a je motivován aktivně se zajímat o jeho řádné fungování.

Poctivý kolektivní systém je pro výrobce velmi přínosný a užitečný. Z toho důvodu je třeba **věnovat výběru toho správného a odpovědného zvýšenou pozornost s přihlédnutím k jeho pověsti a dodržování právních předpisů.** ■

Ing. PETR ČÍHAL,

obchodní ředitel,
Kolektivní systém EKOLAMP